

Länsstyrelsen i Kronobergs län
Kungsgatan 8
351 86 Växjö

Dnr 213-6226-2020
anders.pyrell@lansstyrelsen.se

Angående remiss av konsekvensutredning till lokal föreskrift 07FS 2020:10

Regional analys av hur näringslivet påverkas av pandemin

Hur näringslivet i en region påverkas av pandemin är ett resultat av nuvarande branschammansättning och tidigare återhämtning efter finanskrisen 2008/09.

Branscher påverkas på olika sätt och varje regions unika mix av branscher påverkar starkt utfallet. I en tidigare analys har Handelskammaren beskrivit detta i mer detalj men en kort sammanfattning kan beskriva följande:¹.

- Besöksnäringen kännetecknas av omedelbara och mycket stora tapp i omsättningen. Det finns dock anledning att vara optimistisk kring möjligheterna att återetablera branschen. Kundbasen är främst inhemsk eller lokal, inträdeskostnaderna är låga och investeringsbehoven begränsade.
- Tjänstesektorn, företag som erbjuder service eller kunskaps tjänster, drabbas mer indirekt. Här finns ofta möjligheter att arbeta digitalt och upprätthålla verksamheten. Dämpad internationell efterfrågan drabbar sektorn både direkt och indirekt. Det finns tecken på att denna sektor har digitaliserat snabbt och strukturerat om. Samtidigt försvåras förmågan att etablera nya kontakter och skapa nya affärer, då det ofta kräver olika grader av socialt engagemang.
- Tillverkningssektorn drabbas annorlunda än de övriga två. Branschen är initialt inte lika beroende av sociala möten för sin leverans och har ofta orderböcker som ligger ett par månader fram i tiden. Här är det å andra sidan vanligt med verksamhet i flera länder - både för produktion och försäljning. Finanskrisen innebar en stor omställning mot automatisering och som nu kunnat användas som ett viktigt verktyg i företagets kamp mot att få in smittan i sin egen produktion. Riskexponeringen utgörs av flaskhalsar i internationella varukedjor, och förmåga att producera Dagens pandemi har påskyndat automatiseringstrenden och vi ser idag en omfattande omstrukturering mot bland annat Cobots (kollaborativa robotar) och Internet of Things-lösningar. Företag i tillverkningssektorn kan möta utmaningar i en andra våg om den blir utdragen. Att starta tillverkande enheter som lagts ned är mycket svårt.

En analys av hur olika sektorer använt korttidsanställningar visar att besöksnäring och tillverkning har träffats hårt av krisen. (se bild 1 och 2). Ur ett Sydsvenskt perspektiv ser vi att Skåne ännu klarat sig förhållandevis väl i kraft av en jämn fördelning av branscher, medan

¹ Sydsvenska Handelskammaren, 11 juni, 2020. Rapporten kan laddas ner [här](#)

exempelvis Halland och Kronoberg med stor exponering i sin tillverkning och besöksnäring drabbats hårdare. I Halland sticker informationsbranschen ut. Kalmar län är kraftigare påverkat inom handel.

Bild 1. Andel anställda inom respektive bransch som omfattas av korttidsarbete (KTA)

Tabell: Andel anställda inom respektive bransch som omfattas av KTA (2020-11-06). Källa: Tillväxtverket

Bransch	Blekinge	Halland	Jönköping	Kalmar	Kronoberg	Skåne	Riket
Jord och skogsbruk	0.4	0.5	1.3	1.0	0.9	0.5	0.8
Tillverkning	17.2	27.7	36.9	24.4	27.7	21.5	31.2
Energiförsörjning	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.6	2.6
Byggverksamhet	2.8	3.2	4.2	5.2	2.0	3.6	4.7
Handel	16.1	19.7	24.3	25.2	10.9	15.0	18.6
Transport och magasinering	6.9	5.6	5.5	8.2	5.1	16.7	14.3
Hotell- och restaurangverksamhet	25.6	34.5	30.7	24.6	31.7	27.4	36.4
Information och kommunikation	7.9	28.5	11.5	12.7	4.2	13.0	14.5
Finans- och försäkringsverksamhet	0.0	2.4	1.3	6.1	0.0	2.7	2.5
Fastighetsverksamhet	3.0	2.3	2.1	9.1	2.9	2.6	3.6
Företagstjänster	8.0	12.0	12.1	14.2	18.4	11.0	15.2
Utbildning	0.2	0.8	0.7	0.3	0.3	0.8	1.1
Vård och omsorg; sociala tjänster	0.6	0.8	3.2	0.2	0.7	2.7	2.6
Kulturella och personliga tjänster m.m.	10.4	17.4	11.9	12.1	12.5	11.1	13.9

Bild 2. Antal och andel anställda inom näringslivet som omfattas av korttidsarbete (KTA)

Tabell: Antal och andel anställda inom näringslivet som omfattas av KTA (2020-11-06). Källa: Tillväxtverket

Region	Antal anställda berörda av KTA	Andel anställda berörda av KTA (%)
Norrbottnen	7 583	11
Uppsala	10 725	11
Gotland	1 872	12
Örebro	10 168	12
Blekinge	4 852	12
Västernorrland	8 546	12
Östergötland	17 927	13
Skåne	54 366	14
Västerbotten	10 347	14
Västmanland	11 965	15
Jämtland	5 475	15
Dalarna	12 376	15
Värmland	12 019	16
Kronoberg	10 215	16
Halland	14 806	17
Gävleborg	13 413	17
Kalmar	11 550	17
Stockholm	184 623	19
Södermanland	15 842	22
Jönköping	26 773	23
Västra Götaland	137 236	24
Riket	582 679	18

Att finanskrisen drabbade de sydsvenska länen hårdare än övriga Sverige bör också inkluderas när man analyserar nuvarande pandemieffekter². I sydostlänen skapades då ett strukturskifte i sysselsättningen som fortfarande inte är fullt återhämtat³. I Skåne innebar bland annat flytten av stora företag i märkbara tapp i produktivitet, och minskade investeringar i FoU⁴. Länsstyrelsen, regioner och kommuner har anledning att notera och påminnas om detta när det gäller strukturinsatser.

² Sydsvenska Handelskammaren, 28 november 2019. Rapporten kan laddas ner [här](#)

³ Sydsvenska Handelskammaren, 24 januari 2020. Rapporten kan laddas ner [här](#)

⁴ Sydsvenska Handelskammaren, 1 juni 2019. Rapporten kan laddas ner [här](#)

Det finns fortsatt behov kvar från finanskrisen, till exempel förhöjda nivåer av arbetslöshet som tycks vara strukturella. Även om dagens pandemi orsakar samma negativa strukturella påverkan, måste det finnas en medvetenhet om att tidigare effekter och regionala skillnader lever kvar.

Utvärdering av stödåtgärder

Sydsvenska Handelskammaren genomförde i september en undersökning bland sydsvenska företag om regeringens stödåtgärder⁵. Svaren visar att pandemin har drabbat alla branscher och inte gör någon skillnad på stora eller små företag. Över hälften av de tillfrågade företagen har tappat omsättning. Detta gäller även tillverkningsindustrin.

Men trots stora och omfattande omsättningstapp så finns det också företag som vittnar om förbättrade resultat. Vart sjätte företag hade jämfört med tidigare år en ökad omsättning under perioden mars-augusti. Även här är det dock svårt att peka ut någon enskild bransch.

Flertalet företag bedömer risken att de måste avvecklas under det kommande halvåret som liten. Endast fyra procent betecknar risken som hög.

De mest använda stöden är:

- Korttidspermitteringar
- Anstånd och sänkningar med egenavgifter
- Omställningsstödet

I förhållande till av regeringen avsatta pengar har nyttjandegraden av framförallt omställningsstödet och företagsakuten varit väldigt lågt. Kommentarer om både felaktig inriktning och utformning gjorde att vi som organisation framförallt efterfrågade både en förtydning och förlängning av omställningsstödet.

Företagsakuten ser däremot ut att vara ett stöd som framförallt hade kommit till sin rätt i en likviditetskris likt den vi såg 2008/09. Då var det brist på likviditet i det finansiella systemet. I dagens pandemi är det soliditeten som är problematiken istället för likviditeten. Med social distansering, nedstängningar och bristande kundunderlag har många företag svårt att förutspå framtiden. En ytterligare kredit blir därmed en osäker finansiering för både banker och näringsidkare. Förväntan är därför att stödet inte kommer kunna utnyttjas av företagen i större utsträckning. Företagens soliditetsproblem är ofta drivna av höga fasta kostnader i form av hyror, räntor, leasing och andra verksamhetsrelaterade fasta kostnader. Även löner bör till stor del ses som en fast kostnad. Redan i juni introducerades omställningsstödet som en lösning baserad på minskad omsättning orsakad av corona. Detta krisstöd har hittills förlängts i sjok om tre månader åt gången, i tre olika omgångar. Samtidigt har omsättningskriterierna ändrats från tapp på minst 30% av omsättningen till 50%. I ljuset av att vissa kommuner eller regioner ibland är starkt beroende av en eller ett fåtal större arbetsgivare ser vi att kortsiktigheten och ständigt nya utformade kriterier riskerar att få stora effekter på lokala arbetsmarknader. Ett stöd där strukturen på den lokala arbetsmarknaden tas i beaktning är därför önskvärt.

En stor majoritet av våra medlemsföretag ser behov av att det finns tillgång till fortsatta stöd under hösten, men pekar även på behoven av hjälp att ta sig från reaktiva krisåtgärder till proaktiva tillväxtpotentialer. Nyanställningsstöd och skattelättnader för tidigare permitterad personal är sådana exempel.

⁵ Sydsvenska Handelskammaren, 10 september, 2020. Rapporten kan laddas ner [här](#)

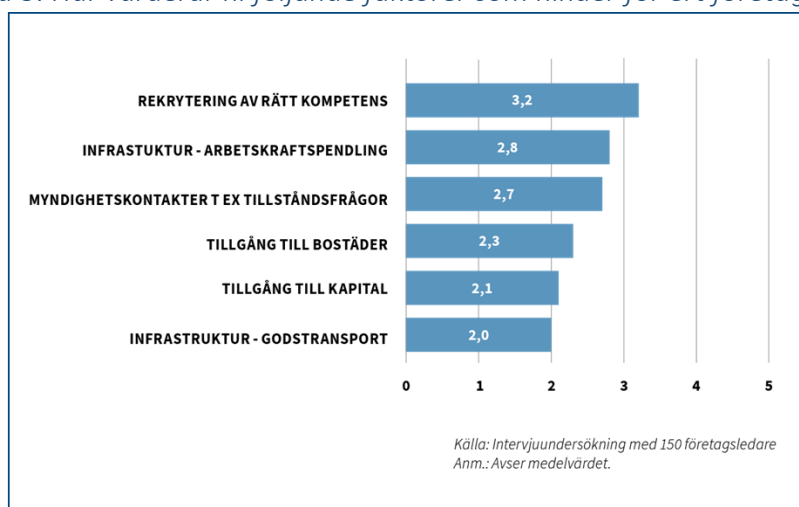
Osäkerhet om stödets storlek, omfång och löptider har ibland försvårat för företagens planering och möjlighet till överlevnad. Vi är därför mycket positiva till regeringens senaste åtgärder där korttidspermitteringar, anstånd med skattebetalningar, omställningsstöd och omsättningsstöd till enskilda näringsidkare kommer att förlängas. En förlängning av tidshorisont och förändrade stödskriterier i omsättnings och omställningsstöden är däremot önskvärda.

När det är dags att sätta fart på ekonomin igen efter krisen är det viktigt att företagen ges både rätt stöd och möjligheter. Detta ger företagen stabila förutsättningar och tid till återhämtning – med minimal statlig ekonomisk risk.

Företagen bör kombinera permitteringarna med kompetensutveckling, vilket redan görs i andra länder. I många länder är kompetensutveckling inbyggt i stödet, medan det i Sverige bygger på frivillighet. Det finns risk att kompetensutveckling fördröjs genom en sådan ordning

Tillväxtverket, som idag håller det administrativa ansvaret för korttidsarbete, håller sig positiva till utbildning och andra kompetensutvecklande insatser, men påpekar samtidigt att detta inte påverkar företagens möjlighet att få del av stödet. Med rådande brist på utbildad personal i våra tillverkningsföretag (se bild 3) ser vi istället villkorade bidrag som en möjlig väg till att snabbt realisera många av de kompetenshöjande åtgärder som tillverkningsindustrin idag efterfrågar.

Bild 3. Hur värderar ni följande faktorer som hinder för ert företag att växa?

Särskilt om Kronobergs län

Kronoberg län ser nu en kraftig ökning av Covid-19 fall och lokala restriktioner infördes den 5 november. Hur påverkas näringslivet och vilka konsekvenser kan vi förväntas se?

Näringslivet drabbas naturligtvis hårt av den rådande pandemin och de restriktioner som nu råder. Konsumtionen har minskat och värst drabbade är de branscher som är beroende av fysiska besökare – exempelvis hotell och restaurang, detaljhandel och kulturverksamhet.

I Kronobergs län ser vi delvis en annan bild än den som är fallet i övriga Sverige. Här ser vi exempelvis att industrin och hotell- och restaurangbranschen står för en lika hög andel korttidspermitteringar. Det är oroväckande då industrin är den enskilt största bransch kategorin i Kronobergs län. Dessa två branscher står samtidigt för den största utmaningen i länet. Arbetslösheten har ökat markant under året, trots att över 10 000 personer berörs av korttidspermitteringar. I dagsläget är fler än 9 300 personer arbetslösa i länet. Att permitteringsstödet nu förlängs är således väldigt positivt och kan rädda många jobb i Kronoberg.

Vi ser även att antalet varsel nu återigen börjar öka efter en lugnare period i somras. Också antalet konkurser ökar, om än från en låg nivå. Om utvecklingen håller i sig ser vi en ökad risk för att även tidigare välmående bolag inte kommer klara sig.

När vi pratar med våra medlemmar beskrivs flera risker:

- Leverantörskedjorna har återigen börjat få problem. Flaskhalsar bildas lätt och industrin får helt enkelt inte fram sina insatsvaror - något som hotar hela produktionen. Denna utveckling är svår att styra då den ofta påverkas av andra länders beslut, exempelvis nedstängningar. Då Kronobergs län är ett av landets mest exportberoende län, och mer än vart femte småföretag exporterar, har detta extra stor betydelse för regionen.
- När smittspridningen ökar är oron nu stor över att få in smittan på arbetsplatserna. För industrin finns inte möjligheten att arbeta hemifrån. Spridningen och strängare lokala restriktioner riskerar att skapa höga sjukskrivningstal, vilket påverkar möjligheterna för företagen att producera.
- En ytterligare effekt av att lokala restriktionerna införts, är att allt fler företag tackar nej till praktikplatser, arbetsplatsförlagda utbildningar och externa besök. Ofta kan man hitta kortsiktiga lösningar men på sikt hotas kompetensförsörjningen.
- Många företag har varit duktiga på att ställa om både produktion och administration. Däremot är frågor kring hur man lär upp en ny arbetare, hur man skapar välmående och dynamiska arbetsteam över nätet, hur man hjälper den enskilda arbetaren med förhållandet arbete/fritid när man sitter hemma, exempel på frågeställningar som många företagsledare måste förhålla sig till.

Som tidigare nämnt ser vi möjligheten för kompetensutveckling som oerhört centralt i den situation vi nu befinner oss i. Både för de som är permitterade och de som varslats. Kronoberg har goda förutsättningar för detta och vi ser tre delar som prioriterade:

1. Vi ser det som särskilt angeläget att anpassa och skala upp insatser kring yrkesutbildning.

2. Vi anser att ökat engagemangen för gymnasielärlingsutbildning riktad mot regionens strukturella behov som viktigt.
3. Resurser som Epic i Växjö och integration av Linnéuniversitetets verksamhet i företag är exempel på viktiga strategiska möjligheter

Vi bör vara observanta på utvecklingen hos större företag som är systemkritiska för sysselsättningen i länets lokala arbetsmarknader. Vi bör säkra att neddragningar till följd av pandemin kan undvikas.

Växjö den 12 november 2020
SYDSVENSKA INDUSTRI- OCH HANDELSKAMMAREN

Per Tryding
Vice vd & Policychef

Anders Borgehed
Policychef Sydost